

Rząd dusz

Autor tekstu: **Jan Stachniuk**

(...)

Środowisko jest fabryką psychiki społecznej. Zobaczmy, jaką strukturę ma ta fabryka, jak formuje ona świat duchowy milionów jaźni i, co jest ważne, jak ją można przebudować, gdy się uzna to za pożądane.

Mechanizm środowiska składa się z trzech zasadniczych obrabiarek. Pierwszą taką obrabiarką jest coś, co nazwiemy **ideomatrixą obiektywną**. Tak określamy obiektywne urządzenia formujące psychikę każdego dojrzewającego pokolenia. Te urządzenia są to z grubsza cztery aparaty. Są nimi:

- a) aparat norm światopoglądowo-etycznych,
- b) aparat wychowania,
- c) aparat świadomości grupowo-historycznej,
- d) aparat języka i symboli artystycznych.

Każda grupa historyczna, a więc w pierwszym rzędzie naród, chcąc zachować swoją ciągłość, zestala zasady swych dążeń historycznych i oddaje je pieczy specjalnych organów, które mają te zasady wdrażać w umysły nadążających pokoleń. Zazwyczaj łączą się te organy z instytucjami kultu religijnego. Przykładem są bóstwa pogańskie, które wyrażały naczelne dążenia grupy. Aparat wychowania, operując obiektywnymi zestawieniami, jest nastawiony na urabianie młodego pokolenia poprzez narzucanie mu zasad światopoglądowo-etycznych, które kulturowo poprzednio omawiany organ, a następnie wyrabia w młodym pokoleniu sprawności, dzięki którym będzie ono mogło zająć w swoim czasie pełnoprawną pozycję w społeczności dojrzałej.

Aparat świadomości grupowo-historycznej operuje ideowyobrażeniem: czym jest grupa, do czego dążyła/dąży i jakie są jej cele historyczne. Tym ideowyobrażeniem nasycy się umysły młodego pokolenia, a zgodnie z nim postępuje dojrzałe.

Aparat języka i symboli artystycznych zawiera w sobie trzon, który omawialiśmy wyżej, z tym że mieści się on w samym narzędziu, którym się operuje codziennie - w stylu języka, w pamięci utrwalonej w pieśniach, przysłowiach, w utworach literackich, architekturze, muzyce itd.

Drugą obrabiarką jest **ideomatrixa psychologiczna**. W przeciwieństwie do ideomatrixy obiektywnej nie posiada ona zestawionych wzorów w nakazach, podręcznikach szkolnych, pracach historyczno-politycznych, książkach literatury pięknej. Jej wzorem pozostaje psychika już uformowanego człowieka dojrzałego lub dojrzewającego, a więc jego oceny, przekonania, poglądy na dobro i zło, przyzwoitość i godziwość itd. Taki człowiek jako żywy twór i norma ocenia wszystko, co się wokół niego dzieje. Stwierdza więc, że to i to jest godziwe lub nie, słuszne lub błędne, szlachetne lub podłe. Ideomatrixa psychologiczna stabilizuje i uzupełnia ideomatrixę obiektywną. Operuje ona odpowiednimi aparatami. Są nimi:

- a) aparat opinii moralno-publicznej,
- b) aparat kręgu rodzicielskiego i rówieśników,
- c) aparat opinii ideowo-społecznej,
- d) aparat kręgu publiczności czytelników i krytyków.

O ile ideomatrixa obiektywna działa wprost na dojrzewający umysł, tyrańsko zmuszając do przyjęcia swych norm i wzorów, to ideomatrixa psychologiczna operuje autorytetem i szeregiem sankcji, zmuszając do stosowania jej zaleceń. Są to sankcje — satyryczna, moralna, wyłączająca (ostracyzm etyczny) i prawna. Razem dają potężne narzędzie zachowania ciągłości grupy. Ideomatrixa psychologiczna nosi cechy stabilizujące, konserwatywne: możemy nagle zmienić treść aparatów ideomatrixy obiektywnej, wprowadzając inne normy etyczne, inne zasady nauczania, inny pogląd na historyczne zadania grupy - lecz nie można zmienić ideomatrixy psychologicznej, gdyż już uformowany profil duchowy człowieka pozostaje bez zmian do końca życia.

Trzecią obrabiarką są **instytucje społeczno-materialne**, a więc struktura społeczna, państwowa, urządzenia produkcyjne i stosunki wytwórcze. Będą to więc takie instytucje, jak rycerstwo, feudalizm, industrializm, kapitalizm, socjalizm itd.

(...)

(Publikacja: 03-08-2002)

Oryginał.. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1758>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl